

Observările în natură și educația ecologică în grădiniță

Protecția naturii devine tot mai mult una din cele mai importante preocupări ale societății contemporane. Întotdeauna oamenii au fost fascinați de frumusețea naturii, de culorile de apus de soare sau de haosul unei furtuni și au fost inspirați de a descrie minunile pe care le-au simțit în jurul lor. Privind natura, ne dăm seama că suntem parte integrantă a ei. Curiozitatea pe care o manifestă copiii față de mediul înconjurător trebuie menținută și transformată într-o puternică dorință de a cunoaște, înțelege și ocroti natura.

Educația ecologică a copiilor începe încă de la grădiniță și se realizează mai ales la nivel afectiv, îndeosebi prin accentuarea aspectelor ce țin de legăturile emoționale. Astfel, la copil se conturează sentimente care se vor manifesta prin atitudini ce dovedesc atenția acordată de acesta mediului. Sentimentele și atitudinile copiilor față de natură trebuie să fie de respect și grijă, având în permanență convingerea că oamenii sunt parte integrantă din natură și nicidecum superiorii acesteia.

La această vârstă, educația ecologică se realizează mai ales prin accentuarea sentimentelor și atitudinilor, deoarece copilul preșcolar este mai sensibil și se află la începutul acumulărilor sale teoretice referitoare la aspectele legate de elementele structurale și funcționale ale mediului. Puterea exemplului este foarte importantă la această vârstă, deoarece copiii imită ceea ce văd, adulții din jurul lor trebuie să-și controleze comportamentul în permanență. Copiii sunt dornici să participe la acțiuni de amenajare a locului în care trăiesc. Așadar, ei se vor implica cu plăcere în activități de plantare, de îngrijire a plantelor și animalelor. Ei trebuie să știe că orice copac plantat înseamnă o gură de aer proaspăt și o încercare infimă de a reechilibra ecosistemul.

În anul școlar 2014-2015, noi am condus o grupă mijlocie, preșcolari de 4-5 ani, alături de alte cadre didactice, copii de alte vârste (mai mari) din unitate, am desfășurat acțiuni de ecologizare și amenajare a spațiului din jurul grădiniței. Copiii au fost încântați să participe la asemenea activități, care se desfășoară într-o atmosferă relaxantă, unde interesul și comunicarea să încurajeze inițiativele, opțiunile fiecăruia, dar mai ales când au văzut rezultatul muncii lor. Părinții ne-au fost alături, adevărați parteneri în educație, au înțeles și ne-au sprijinit aducându-ne pomi, flori, semințe.

Acțiunile de ecologizare ajută la realizarea educației ecologice la nivelul sentimentelor, al atitudinilor față de mediu sau al implicării în activitățile ce arată atenția acordată mediului.

Implementarea efectivă a educației ecologice va fi posibilă doar dacă ea este realizată de toate segmentele comunității: părinții care-și învață copiii să acționeze cu respect față de ceilalți oameni și față de mediu, educatorii ce includ educația ecologică în lecțiile lor, copiii care-și ajută părinții, împărtășindu-le acasă noile cunoștințe dobândite la școală, să devină responsabili/conștienți și să-și schimbe comportamentul, oamenii de știință, persoanele din domeniul legislației etc..

Educația ecologică a preșcolarilor este foarte importantă pentru: dezvoltarea sentimentelor de afecțiune față de tot ceea ce-i înconjoară, corectarea atitudinilor comportamentale, transmiterea de noi cunoștințe și lămurirea/corectarea informațiilor pe care le au din familie, prin intermediul televizorului sau din basme, formarea unor viitoare personalități.

Curiozitatea copiilor conduce la acumularea de cunoștințe despre mediul înconjurător, despre protecția lui, ceea ce contribuie la dezvoltarea capacității copiilor de a gândi logic și de a interpreta corect aspecte din jurul lor.

Mediul înconjurător în care își desfășoară activitatea copilul constituie un prilej permanent de influențare a acestuia, dându-i posibilitatea de a veni mereu în contact cu ceva nou pentru el, de a descoperi lucruri care îi stârnesc curiozitatea, dorința de a le înțelege și de a le cunoaște mai bine. Activitatea de cunoaștere cea mai importantă și cea mai eficace, în cadrul căreia îmbinarea tipică între intuiție și cuvânt apare evidentă, este observarea.

Prin intermediul observărilor, copiii dobândesc cunoștințe elementare despre unele fenomene din natură legate de succesiunea anotimpurilor (căderea frunzelor, ploaia, ceața, înghețarea apei, topirea zăpezii etc). Preșcolarii își largesc și își conturează cunoștințele despre animale domestice, cunosc unele animale sălbatice și află modul lor specific de viață. Ei învață să deosebească animalele domestice de cele sălbatice, păsările migratoare de cele nemigratoare, animalele care aduc foloase omului de cele care pricinuesc daune. Pentru realizarea acestui scop, copiii trebuie puși în situația de a observa.

Fie vară, fie iarnă în incinta cartierului întâlnim comportamentul iresponsabil al unor cetățeni care creează un adevărat dezastru ecologic în locurile amenajate pentru depunerea resturilor menajere, a gunoiului, supraîncărcând mediul cu efecte degradante. Nu cunosc cele mai elementare noțiuni de ecologie, nu știu să se comporte în societate, iar din această conduită negativă rezultă cantități impresionante de materii poluante care ajunse în aer și sol, contribuie la degradarea mediului.

Prin observările în natură, copiii evaluează sănătatea mediului și găsesc măsuri de protecție a acestuia. Ei își formează atitudini pozitive, corective față de mediul degradat și-și exprimă dorința de a acționa direct, angajându-se la acțiuni de îngrijire și păstrare a curățeniei la grădiniță, acasă și pe stradă (vor strânge hârtiile aruncate în fața grădiniței, îngrijesc părculețul din apropierea grădiniței). Observă grija autorităților locale de a amplasa coșuri stradale, de a repara și întreține băncile din parcuri și parcuri, îndemnând astfel trecătorii să le folosească.

Nu bogăția cunoștințelor de biologie sau botanică interesează la această vârstă ci, nașterea și menținerea dorinței de a cunoaște universul lumii vii și puterea de a ocroti orice formă de viață. Desfășurând activitățile de observare în natură, reușim să-i facem pe copii să înțeleagă echilibrul care există între plante și factorii naturali.

Observând procesul de încolțire, copiii au înțeles că plantele au nevoie de apă, aer, lumină, căldură, de toți acești factori la un loc, iar dacă unul dispare, planta moare. Observarea îngălbenirii frunzelor constituie o temă deosebit de interesantă în urmărirea aspectului de toamnă, precum și a comportamentului păsărilor și insectelor. În timpul iernii, observații interesante se organizează în jurul temei „Cum se pregătesc populațiile de animale și de plante pentru iernat?”. Este sezonul în care copiii instalează cantine pentru păsărele.

Toate acestea presupun strategii de formare a atitudinilor, deprinderilor și comportamentelor ecologice la copii. Deci, este necesar ca preșcolarii să pătrundă în tainele naturii prin observări și experiențe elementare care să le ofere posibilitatea de sesizare și înțelegere a interdependenței și cauzalității, dezvoltându-le spiritul de observație, capacitatea de asimilare conștientă și activă a cunoștințelor.

„Dacă toate acestea vor fi învățate”, restul o să vină de la sine, apoi micii ecologiști azi, vor fi mâine oameni mari care vor veghea sănătatea mediului, vor lăsa apele limpezi în care peștii jucăuși vor crește în voie, pământul își va oferi rodul bogat, florile vor îmbăta cu parfumul lor, copacii vor îndemna să poposești la umbra lor, animalele vor fi blânde, păsările vor cânta și vor zbura în cerul curat și sănătos, într-o lume în care omul se va numi OM.

Dacă preșcolarul reușește să aprecieze frumosul din natură și prin comportamentul său zilnic încearcă să păstreze nealterat mediul cu care vine în contact, demersul nostru educativ poate fi considerat un pas în efortul general de protejare al TERREI.

Bibliografie

1. Melania Ciubotaru, *Educatia ecologica in gradinita*, Editura: CD Press 2005
2. Mazilu M., *Ecologie și protecția mediului înconjurător*, Timișoara, Editura Mirton, 2004

*profesor învățământ preșcolar Dorina Nica
Grădinița cu P. P. „Dumbrava minunată” Tulcea*

